

ETIČKI KODEKS

ZA PRIPREMU I PROVEDBU PROJEKATA FINANCIRANIH PROJEKTOM DIGITALNE, INOVATIVNE I ZELENE TEHNOLOGIJE (DIGIT PROJEKT)

Verzija br. 2

Ožujak 2025.

Etički kodeks za pripremu i provedbu projekata financiranih projektom Digitalne, inovativne i zelene tehnologije (DIGIT projekt)

Obveza poštovanja Etičkog kodeksa	Postupak etičkog pregleda
<p>Ovaj dokument namijenjen je svim prijaviteljima i korisnicima kako bi u potpunosti bili upoznati s ciljevima i protokolima vezanim uz etička načela koja se primjenjuju na njihove prijave i projekte, uključujući i posljedice kršenja etičkog protokola.</p> <p>Svaki projekt financiran u sklopu projekta DIGIT, kao i svi pružatelji usluga te izvođači radova uključeni u projekte financirane projektom DIGIT, obvezni su poštovati i primjenjivati Etički kodeks Grupacije Svjetske banke (WBG Code of Ethics (worldbank.org)), kao i sljedeće okolišne i društvene standarde Grupacije Svjetske banke (Environmental and Social Standards (ESS) (worldbank.org)):</p> <ul style="list-style-type: none"> – ESS1: Procjena i upravljanje okolišnim i društvenim rizicima i utjecajima; – ESS2: Rad i radni uvjeti; – ESS3: Učinkovito korištenje resursa te sprječavanje i upravljanje onečišćenjem; – ESS4: Zdravlje i sigurnost zajednice; – ESS6: Očuvanje bioraznolikosti i održivo upravljanje živim prirodnim resursima; – ESS8: Kulturna baština; – ESS10: Uključivanje dionika i objava informacija. <p>Cilj ovoga postupka je osigurati da sve istraživačke i inovacijske aktivnosti u sklopu projekta DIGIT budu usklađene s važećim nacionalnim propisima, međunarodnim zakonima te sljedećim temeljnim etičkim načelima znanosti i istraživanja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poštenje: osigurati poštenje u svim oblicima znanstvene komunikacije s kolegama, sponzorima i javnošću. 2. Objektivnost: izbjegavati pristranost u svim aspektima istraživanja. 3. Integritet: održavati dosljednost misli i djelovanja. 4. Pažljivost: u svakom trenutku izbjegavati pogreške i nemar. 5. Otvorenost: dijeliti informacije o istraživanju i biti otvoren za kritike i nove ideje. 6. Transparentnost: pružiti sve informacije potrebne za evaluaciju istraživanja. 7. Odgovornost: preuzimati odgovornost za sva pitanja povezana s istraživanjem. 8. Intelektualno vlasništvo: izbjegavati plagiranje, pravilno navoditi doprinose drugih osoba u istraživanju te poštovati sve oblike intelektualnog vlasništva. 	<p>Postupak etičkog pregleda primjenjuje se na svaki projekt financiran sredstvima iz projekta DIGIT. Od prijavitelja se traži da pažljivo razmotre etičke dimenzije projektnog prijedloga te da dostave projektni prijedlog koji je „etički spreman“ (engl. <i>ethics-ready</i>). Naglašavajući otvorenu znanost, projekt DIGIT pridaje veliku važnost principu otvorenog pristupa (engl. <i>open access</i>). Od korisnika sredstava u sklopu projekta DIGIT očekuje se pridržavanje obveze osiguravanja neograničenog pristupa objavljenim rezultatima svojih istraživanja, uključujući recenzirane članke i monografije.</p> <p>Uz to, projekt DIGIT zagovara i otvoreni pristup istraživačkim podacima, smatrajući to temeljnim načelom. Osiguravanje besplatnoga internetskog pristupa svim takvim materijalima najučinkovitiji je način da se rezultati financiranih istraživanja učine lako dostupnima, čitljivima te da mogu služiti kao osnova za daljnja istraživanja i razvoj.</p> <p>Korisnici su također dužni uspostaviti mehanizam za rješavanje pritužbi (engl. <i>Grievance Redress Mechanism - GRM</i>) objavom e-mail adrese putem koje zainteresirana javnost (grupe ili pojedinci) može slati pritužbe, komentare i/ili prijedloge. Korisnici sredstava moraju prijaviti e-mail adrese uspostavljenih GRM-ova GRM-u DIGIT projekta, i to za Komponentu 1 Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih (MZOM) na e-mail adresu: grmdigit@mzom.hr te za Komponentu 2 Hrvatskoj zakladi za znanost (HRZZ) na e-mail adresu: grmdigit@hrzz.hr. E-mail adrese GRM-ova moraju biti objavljene i na mrežnim stranicama korisnika (ako postoje). Informacije o zaprimljenim pritužbama, komentarima i prijedlozima moraju se dokumentirati u logički strukturiranoj bazi podataka. Korisnici moraju izvještavati GRM-ove DIGIT projekta (Komponenta 1: MZOM i Komponenta 2: HRZZ), uključujući detalje o poduzetim aktivnostima kao odgovor na zaprimljene povratne informacije.</p> <p>Pritužbe vezane uz kršenje Etičkog kodeksa nadalje se razmatraju u postupku etičke procjene koji je usredotočen na sljedeća četiri ključna područja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Postavljanje standarda oblikovanjem i praćenjem etičkih politika, praksi, odluka i ponašanja, osiguravajući pritom povjerenje javnosti; • Informiranje i edukacija za jačanje vrijednosti Grupacije Svjetske banke, poticanje kulture poštovanja i integriteta te povezivanje

9. **Povjerljivost:** štiti i čuvati sve povjerljive informacije zabilježene tijekom istraživanja.
10. **Odgovorno objavljivanje:** objavljivati radove isključivo u svrhu napretka znanja u području istraživanja.
11. **Odgovorno mentorstvo:** pomagati i mentorirati druge istraživače te promicati njihovu dobrobit.
12. **Poštovanje prema kolegama:** poštovati i pravedno tretirati sve kolege.
13. **Društvena odgovornost:** uz istraživanje težiti promicanju društvenog dobra.
14. **Nediskriminacija:** izbjegavati sve oblike diskriminacije prema kolegama.
15. **Kompetentnost:** unaprjeđivati vlastitu kompetentnost i promicati kompetentnost znanosti u cjelini.
16. **Zakonitost:** poštovati sve relevantne zakone i propise.
17. **Briga za životinje:** poštovati i skrbiti se o svim životinjskim vrstama. Izbjegavati nanošenje boli i nelagode životinjama.
18. **Zaštita ljudskih sudionika:** poštovati ljudsko dostojanstvo i poduzimati posebne mjere opreza kada je potrebno.
19. **Učinkovitost:** ulagati maksimalan napor za postizanje postavljenih ciljeva.
20. **Efikasnost:** ostvariti veći rezultat uz manji utrošak resursa.
21. **Ekonomičnost:** uložiti maksimalan napor u racionalno korištenje dodijeljenih sredstava.

Iako umjetna inteligencija stvara brojne prilike, istodobno otvara i duboka etička pitanja. Stoga prijavitelji i korisnici trebaju biti posebno pažljivi pri korištenju ili razvoju sustava umjetne inteligencije u njihovim projektima, uz usklađivanje s relevantnim zakonodavstvom EU-a, kao što je Akt o umjetnoj inteligenciji (Artificial Intelligence Act, Uredba (EU) 2024/1689) te odgovarajuće smjernice, kao i s načela OECD-a za umjetnu inteligenciju dostupna na: <https://www.oecd.org/en/topics/ai-principles.html>.

Projektne prijedlozi moraju biti konceptualno i sadržajno usklađeni s navedenim etičkim načelima, a projekti se moraju provoditi u skladu s njima. U tom smislu, prijavitelji moraju u svojoj prijavi potvrditi da su upoznati s etičkim načelima navedenima u ovom dokumentu te preuzeti obvezu postupanja u skladu s njima. Također, potrebno je uzeti u obzir i EU etičke kodekse za istraživanje i razvoj.

Tijekom provedbe postupaka nabave radova, roba i usluga korisnici moraju ponuditelje upoznati s obvezom primjene Etičkog kodeksa, a ponuditelji moraju potvrditi prihvaćanje primjene istog, dok će podizvođači istu obvezu potvrditi ponuditeljima. Tijekom provedbe projekta, ugovoreni subjekti i podizvođači dužni su postupati u skladu s navedenim etičkim načelima.

znanstvenog istraživanja i prakse u području etičkog razvoja;

- Savjetovanje prijavitelja dijeljenjem etičke ekspertize i praćenje trendova – pružanje savjeta o sukobu interesa i drugim pitanjima usklađenosti prema potrebi;
- Postupanje u slučaju kršenja uz analizu primljenih pritužbi, preporuke za djelovanje te posredovanje u njihovu rješavanju.
- Dostavljene informacije predmet su postupka etičke procjene koji se provodi u sklopu projekta DIGIT.

Posljedice kršenja etičkih protokola mogu uključivati sljedeće mjere:

- Obustava ili raskid projekta: trenutna obustava ili raskid projekta i financiranja, uključujući raskid ugovora o bespovratnim sredstvima.
- Pravne radnje: moguća provedba pravnih postupaka protiv pojedinaca ili organizacija odgovornih za kršenje.
- Financijske kazne: obveza povrata primljenih sredstava, uz moguće novčane kazne.
- Šteta ugledu: javna objava slučaja kršenja, što može dovesti do narušavanja ugleda pojedinca ili organizacije.
- Isključenje iz budućih financiranja: zabrana budućeg apliciranja pojedinca ili organizacije za financiranje u sklopu projekta DIGIT.